

457.
P R O M O C Y E
U C Z N I Ó W

LYCEUM KRAKOWSKIEGO
OBYDWÓCH ODDZIAŁÓW

Po popisach publicznych w Amfiteatrze Nowodworskim w dniach 22., 23., 24., 26., i 27mym Lipca b. r. rane od godziny 8 do 12 a po południu od godziny 3 do 6 odbytych, przez Zgromadzenie Nauczycieli rzeczonych Szkół ułożone,

n a k t ó r y c h

odczytanie w dniu zostym Września b. r. o Godzinie 9 rano w Amfiteatrze Nowodworskim odbydź się mające.

PRZESWIETNĄ PUBLICZNOSC

Rektorowie

Lyceum zapraszaia.

w K r a k o w i e

w Drukarni Akademickiéy 1819.

CZŁONKI ZGROMADZENIA NAUCZYCIELI.

Lyceum Krakowskiego obydwóch oddziałów i przedmioty
naukowe, iakie dawano w roku szkolnym 18¹⁸₁₉.

ODDZIAŁU Igo.

REKTOR Antoni Himonowski F. D. C. T. N. K. oprócz
obowiązków do urzędu swego przywiązanych, w dnie Niedzielne
i Świąteczne wykładał Naukę Pedagogii dla Dyrektorów Domowych
trudniących się przy Szkołach tutejszych prywatnym uczniów
dozorem.

1. Professor Tomasz Wysocki dawał Język Polski i Łaciński
z Literaturą w Klassach V. i VI., tudzież Historią Powsze-
chną w Klassie IV.
2. Professor Teodor Orłowski Język Polski i Łacinski w Klas-
sie II. i IV. i Naukę Moralną w Klassie II.
3. Professor Marcin Gaudzinski Matematykę w trzech Klas-
sach wyższych i Jeografią w Klassie II.
4. Professor Joachim Karkószyński Historią Naturalną, Fizykę,
Chemią i Mineralogią w czterech wyższych Klassach, tudzież
Arytmetykę w Klassie II. i III.
5. Professor Franciszek Słoniński Naukę Moralną, Jeografią,
Język Polski i Łaciński w Klassie I. i Historią Powsze-
chną w Klassie VI. i III.

6. Professor Ludwik Kosicki C. T. N. K. Naukę Moralną, Język Polski i Łaciński w Klassie III. Historią Powszechną w Klassie II. Język Grecki w trzech Klassach wyższych.

1. Nauczyciel Jędrzėj Merle Język Niemiecki w Klassie I. II. III. IV. i VI., oraz zastępując mieysce Kollaboratora Arytmetykę w Klassie I.

2. Nauczyciel Franciszek Bogucki Język Francuzki w Klassie I. II. III. IV. i VI.

3. Nauczyciel Antoni Giziński Rysunki przez wszystkie Klassy.

4. Nauczyciel i Kapellan I. Józef Marczyk dawał Naukę Religii w dnie Niedzielne i Świątalne ucznióm w trzech wyższych Klassach.

5. Kollaborator Piotr Wyszkowski Kalligrafią w trzech pierwszych Klassach.

Professor Gaudziński wyprowadzał uczniów na praktykę Jeometryczną, i przenosił z temż na papier różne poblisze okolice Krakowa.

Professor Karkoszynski trudniący się dozorem Gabinetu Naturalnego i Fizycznego w ciągu roku szkolnego robił z uczniami różne doswiadczenia Fizyczne i Chemiczne.

O D D Z I A Ł U II.

REKTOR X. Tymoteusz Waliczko K. R. G. Ch. Z. M. pełnił obowiązki do urzędu swego przywiązane.

1. Professor Mikołaj Tyrchowski dawał Naukę Moralną, Arytmetykę, Język Polski i Łaciński w Klassie III., tudzież Arytmetykę w Klassie drugiéy.

2. Pro-

2. Professor Kajetan Kowalski Naukę Moralną, Jeografią, Język Polski i Łaciński w Klassie II. i Historią Powszechną w Klassie II. i III. Tenże Professor dawał Język Francuzki w Klassie V. Oddziału I.
3. Professor X. Roman Mazurkiewicz. Naukę Moralną, Jeografią, Arytmetykę, Język Polski i Łaciński w Klassie I.
1. Nauczyciel Wojciech Paćiewicz Język Niemiecki i Francuzki we wszystkich trzech Klassach.
2. Nauczyciel i Kapellan X. Jan Kanty Szumerski w dnie Niedzielne i Świąteczne Naukę Religii uczniów trzech Klass niższych obydwóch Oddziałów, tudzież Kalligrafią przez wszystkie trzy Klassy Oddziału II.
3. Nauczyciel Michał Stachowicz Rysunki we wszystkich trzech Klassach.

Dnia 30. Września b. r. po odczytaniu publiczném Promocyj uczniów do Klass wyższych i rozdaniu Nagród, w Amfiteatrze Nawodworskim prawdziwie ubodzy a w Naukach pilni i obyczajni uczniowie w liczbie 150 odbiorą wsparcie Borkarną zwane z funduszu publicznego: takichże uczniów 58 otrzymało wsparcie od Przes. Kapituły Krakowskiéy.

UCZNIOWIE.

Lyceum Krakowskiego, którzy, z pomiędzy 697. Oddziału I. a 238 Oddziału II. w zeszłym roku szkolnym 18¹⁸/₁₉ tak przez dobre obyczaje iako szczególniejszą pilność, ~~z~~ i znakomity postępek w Naukach, stali się godnymi Nagrody, Pochwały i Promocyi do Klass wyższych.

Z KLASSY I. ODDZIAŁU I.

Odbierają Nagrody.

Borowski Stefan.
Głębocki Józef.

Krzyżanowski Erazm.
Targowski Józef.

Godni Nagrody.

Samkowski Felicyan.

Mostowski Władysław.
Treitz Jan.

Godni Pochwały i Promocyi.

Bąkowski Paweł.
Bogucki Edward.
Czupeczyński Jozafat.
Drobich Kąnty.
Dymecki Antoni.
Dzierżbiński Ludwik.
Ekielski Napoleon.
Hatwani Antoni.

Jasiński Jan.
Jasiński Edward.
Karzyński Tomasz.
Kolbiarski Antoni.
Lekszycki Antoni.
Łakomy Ludwik.
Macalski Kąnty.
Rummel Melchior.

Samkowski Józef.

Saski Edward.

Wilczyński Karol.

Wolski Ferdynand.

Godni Promocyi.

Bołaszewski Antoni.

Chachulski Jan.

Chmurski Antoni.

Cyterski Kajetan.

Dawid Wilchelm.

Dropsi Józef.

Dymidowicz Michał.

Elmer Walenty.

Gadomski Franciszek.

Gaiewski Wincenty.

Gierkiewicz Stanisław.

Gierkiewicz Felix.

Godowski Michał.

Gołębiowski Antoni.

Gorzkowski Antoni.

Grudziński Mikołaj.

Habowski Napoleon.

Hebda Stanisław.

Jeżowski Jakób.

Katrzyński Jan.

Karczewski Jan.

Kepiński Napoleon.

Koisiewicz Karol.

Kożerski Franciszek.

Kossowski Ignacy.

Królikowski Michał.

Kuczeński Franciszek.

Kuciński Józef.

Lewicki Marcin.

Lipiński Leopold.

Maciejowski Józef.

Malczewski Henryk.

Malczewski Alexander.

Masłowski Augustyn.

Michalczewski Piotr.

Michalski Ignacy.

Muszyński Tomasz.

Margasiński Józef.

Nowakowski Józef.

Nowiński Antoni.

Olszewski Kajetan.

Pacak Felix.

Parzelski Stanisław.

Piotrowski Ludwik.

Podolski Jan.

Rakowski Ludwik.

Raziński Stanisław.

Rembalski Małeus.

Rogowski Franciszek.

Rzeziński Marcin.

Rutkowski Leopold.	Wawnikiewicz Franciszek.
Rychliński Antoni.	Wesper Franciszek.
Siewierski Daniel.	Wieland Jakób.
Świątkowski Józef.	Wiśniowski Jacek.
Szubert Józef.	Wotowski Józef.
Szwarc Bazyli.	Woyczyński Stanisław.
Szadkowski Jan.	Xiężyc Andrzej.
Szembek Wincenty.	Zentarski Wincenty.
Waligórski Andrzej.	Żoldani Antoni.

Z KLASZY I. ODDZIAŁU II.

Odbierają Nagrody.

Bajer Julian.	Kudasiewicz Jan.
Fiszer Maciey.	Wątrobski Andrzej.

Godni Nagrody.

Dulewicz Jan.	Kwapiński Antoni.
Kański Tomasz.	Romanowski Jacek.
Kalisinski Wincenty.	Smoliński Michał.

Godni Pochwały i Promocyi.

Blamowski Antoni.	Motowidło Józef.
Beliczyński Adam.	Nowakowski Maycher.
Dembosz Marcelli.	Paczynowski Antoni.
Gurakowski Jan.	Szklarski Antoni.
Kopczyński Wincenty.	Wolny Mikołaj.
Kuhn Jan.	Wyrzykowski Józef.
Kuhn Edward.	Zielinski Jakób.

Godni Promocyi.

Aydrych Ferdynand.	Olszewski Felix.
Biechoński Franciszek.	Oszustowicz Franciszek.
Bleszyński Władysław.	Pawiński Antoni.
Bronicki Karol.	Pawlikowski Franciszek.
Dunikowski Karol.	Piasecki Jan.
Felisz Franciszek.	Piątkowski Jan.
Franaszek Jan.	Pięniążek Paweł.
Giebułtowski Stanisław.	Piwowarski Jan.
Grotowski Andrzej.	Piwoński Józef.
Janicki Konstanty.	Poller Ferdynand.
Jędrzejowski Józef.	Radnicki Piotr.
Kłomnicki Teofil.	Siewierski Karol.
Komoniowski Franciszek.	Skarżyński Romuald.
Kopaczyński Alexander.	Styrkowski Franciszek.
Koszycki Andrzej.	Styrkowski Walenty.
Krzystkiewicz Tomasz.	Szczepanowski Franciszek.
Krupecki Franciszek.	Szczepanowski Stanisław.
Lewandowski Józef.	Trop Jan.
Lorentzki Jacek.	Utelski Felix.
Łabęcki Franciszek.	Wasikiewicz Woyciech.
Marciszewski Ludwik.	Woyciechowski Antoni.
Masłowski Jan.	Wroński Józef.
Mastelski Ludwik.	Wroblewski Kasper.
Matuszewski Andrzej.	Zaborski Ludwik.
Milżecki Jan.	Żabka Jakób.
Noakowski Mikołaj.	Żelazowski Józef.
Nowakowski Stanisław.	Zmażlikiewicz Józef.

Z KLASY II. ODDZIAŁU I.

Odbierają Nagrody.

Borkowski Jan.
Chilewski Paweł.
Kubacki Antoni.

Laskowski Franciszek.
Rosbacher Rudolf.
Wysocki Felix.

Godni Nagrody.

Horn Karol.
Janicki Józef.
Kurowski Józef.

Majer Woyciech.
Ostrowski Felix.
Ślaski Teofil.

Godni Pochwały i Promocyi.

Biegański Fortunat.
Dębowski Romuald.
Dobrzyński Jan.
Hoeltzel Antoni.
Labędzki Julian.
Majer Józef.
Mrozinski Woyciech.

Nieradzki Józef.
Nowakowski Bonawentura.
Placer Xawery.
Rogozinski Władysław.
Tylsz Franciszek.
Warzycki Floryan.
Wyżykowski Stanisław.

Godni Promocyi.

Arczyński Ludwik.
Barankiewicz Leopold.
Boniecki Ludwik.
Dumański Woyciech.
Dembinski Antoni.
Gostkowski Wincenty.

Gołemberski Ferdynand.
Gadomski Józef.
Hanicki Antoni.
Herzog Ignacy.
Jerzmanowski Antoni.
Jastrzębski Józef.

Janiszewski Andrzej.
 Kulczycki Maurycy.
 Kaniowski Wincenty.
 Kowalski Teofil.
 Kleber Franciszek.
 Krassuski Kazimierz.
 Krzesz Wincenty.
 Koczewski Jan.
 Kmita Stefan.
 Louis Ignacy.
 Laskowski Seweryn.
 Mertz Hilary.
 Machowski Franciszek.
 Maliszewski Antoni.
 Nowiński Tadeusz.
 Nowakowski Nazaryn.
 Piątkowski Franciszek.
 Popielecki Stanisław.
 Plinta Karol.
 Pade Marcin.
 Rakowski Wincenty.
 Rogowski Mateusz.

Romanowski Jacek.
 Rutkowski Roman.
 Rutkowski Ludwik.
 Rutkowski Woyciech.
 Rylski Antoni.
 Siewierski Karol.
 Saski Wiktoryn.
 Soczołowski Paweł.
 Sierzputowski Maxymilian.
 Słowikowski Adam.
 Tuchowski Konstanty.
 Talikowski Soter.
 Uszewski Bernard.
 Uszewski Alexander.
 Więckowski Paweł.
 Wierciński Ferdynand.
 Wirmański Józef.
 Zwoliński Franciszek.
 Żebrawski Jan.
 Żółtowski Ernest.
 Żółtowski Romuald.
 Żelechowski Jan.

Z KLASY II. ODDZIAŁU II.

Odbierają Nagrody.

Andrzeiowski Antoni.
 Gawroński Wincenty.
 Hawelski Ignacy.

Kozłowski Arnold.
 Leksiński Franciszek.
 Szwabski Walenty

Godni Nagrody.

Bilski Łukasz.
Gostkowski Ignacy,

Pagaczewski Maciej.
Parzelski Józef.

Godni Pochwały i Promocyj.

Brusniński Kasper.
Borzęcki Kasper.
Ceglinski Wiktor.
Czasnowski Jan.
Günther Karol.
Jasiński Felix,

Jaworski Józef.
Jędruszek Michał.
Kozłowski Ludwik.
Kornaszewski Marcin.
Sagnowski Wojciech.
Woycikowski Walenty.

Godni Promocyj.

Bąkowski Ignacy.
Dębski Józef.
Dudzikowski Wincenty.
Frydlein August.
Gałkiewicz Michał.
Grotowski Kanty.
Grotowski Tomasz.
Kobyłecki Jan.
Kopcinski Antoni.
Kaliciński Maciej.
Kalinowski Jan.

Koźminski Józef.
Łatkiewicz Wincenty.
Maychrowski Wincenty.
Maciejowski Ignacy.
Nowakowski Antoni.
Pareński Józef.
Sadkowski Franciszek.
Szymański Kazimierz.
Zieleniewski Kasper.
Zakrzewski Leonard.

Z KLASY III. ODDZIAŁU I.

Odbierają Nagrody.

Baranowski Walenty.
 Czyżewski Antoni.
 Dłuski Józef.
 Dembosz Jan.

Godlewski Apolloniusz.
 Kukliński Tomasz.
 Lewicki Józef.
 Słoniński Antoni.

Godni Nagrody.

Czech Józef.
 Kwiatkowski Józef.
 Kruczkiewicz Józef.
 Łabęcki Karol.

Naporski Jan.
 Rostafiński Michał.
 Skurzewski Felix.

Godni Pochwały i Promocy.

Boduszyński Felix.
 Brzeziński Felix.
 Borowski Stanisław.
 Fink Julian.
 Kucielski Jan.
 Kucinski Tomasz.
 Latasiewicz Franciszek.
 Łabęcki Felix.
 Łukasiewicz Franciszek.
 Mączyński Józef.

Michalczewski Xawery.
 Miszewski Emil.
 Noiński Wincenty.
 Ostrowski Plato.
 Szydlowski Andrzej.
 Strzelbicki Marcin.
 Skowroński Walenty.
 Trepka Wincenty.
 Zagrodzki Tomasz.
 Zborowski Prosper.

Godni Promocyi.

Bleszyński Wiktor.
 Bielecki Kanty.
 Bąkowski Woyciech.
 Burzyński Tomasz.
 Broński Franciszek.
 Bizański Jan.
 Bitman Franciszek.
 Brodowski Jakób.
 Cieszkowski Jan.
 Charasiński Adam.
 Dzwigalski Wincenty.
 Draszek Wincenty.
 Draszek Felix.
 Franaszek Woyciech.
 Gąsiorowski Józef.
 Gębziński Bartłomiej.
 Gołębiowski Karol.
 Giebułtowski Józef.
 Hahn Franciszek.
 Jasieński Joachim.
 Jędrzejowski Jan.
 Kłossowski Antoni.
 Kumala Józef.
 Kanarkowski Antoni.
 Kurzewski Andrzej.
 Królikowski Karol.
 Kryszkier Antoni.

Kopf Konstanty.
 Kremer Józef.
 Kossowski Kazimierz.
 Krassuski Ludwik.
 Krassuski Józef.
 Librowski Antoni.
 Lubowiecki Karol.
 Litychowski Franciszek.
 Lorentski Andrzej.
 Łychowski Józef.
 Łuczycki Floryan.
 Mohr Karol.
 Mikuszewski Józef.
 Mieszkowski Tomasz.
 Morawicki Jan.
 Mentzel Tomasz.
 Nęcki Kazimierz.
 Nęcki Józef.
 Ostrzeszowicz Kasper.
 Paczygowski Ignacy.
 Panósiewicz Napoleon.
 Podgórski Teodor.
 Pobudkiewicz Adam.
 Rigier Józef.
 Relicki Pantaleon.
 Rutkowski Leon.
 Sikorski Gabryel.

Sokalski Józef.
 Szarzyński Ignacy.
 Skrzyński Romuald.
 Szyszkowski Teofil,
 Stroński Woyciech.
 Starczewski Ignacy.
 Szware Jerzy.
 Soświński Jan.
 Szalewski Jan.
 Sławiński Hipolit.

Satacki Ignacy.
 Strzelbicki Władysław.
 Uznayski Jan.
 Wolnicki Władysław.
 Wolski Władysław.
 Waldgon Nepomucen.
 Xiążko Woyciech.
 Zawadzinski Karol.
 Zamoyski Tomasz.
 Pozowski Ignacy.

Z KLASY III. ODDZIAŁU II.

Odbierają Nagrody.

Bleszyński Ignacy.
 Janowski Jan.
 Kupczyński Franciszek.

Radzikowski Wincenty.
 Rogoda Kasper.

Godni Nagrody.

Friedlein Franciszek.
 Mołędziński Woyciech.

Wolnicki Antoni.

Godni Pochwały i Promocyi.

Hermanowski Józef.
 Kromer Fryderyk.
 Michalski Floryan.
 Standerski Tomasz.

Sulikowski Teofil.
 Szkarżyński Erazm.
 Tkaczyński Franciszek.
 Tresciński Woyciech.

Godni

Godni Promocyi.

Cencler Maxymilian.

Charasiński Jakób.

Dudrewicz Jan.

Dębski Maciey.

Kuhn Antoni.

Komoniewski Antoni.

Kraszowski Józef.

Klœf Fryderyk.

Mincer Karol.

Mazański Łukasz.

Milżecki Paweł.

Putorski Piotr.

Piniązek Józef.

Przyborowski Konstanty.

Śmitowski Wincenty.

Trzeszczkowski Ludwik.

Z KLASY IV. ODDZIAŁU I.

Odbierają Nagrody.

Goliński Fryderyk. *

Głębocki Józef. *

Hoszowski Konstanty. *

Jasiński Szymon. *

Kawecki Stanisław. *

Różycki Erazm.

Godni Nagrody.

Bielski Ignacy.

Kopf Wiktor. *

Sokulski Antoni.

Wroblewski Stefan.

Godni Pochwały i Promocyi.

Boguński Tadeusz.

Bujakowski Andrzej.

Chachulski Stanisław.

Dębosz Stanisław.

* Uczniowie, którzy na język Grecki uczęszczali.

Doruchowski Michał.
 Dutkiewicz Szymon. *
 Gurdkiewicz Franciszek. *
 Kozłowski Franciszek. *
 Morbitzer Konstanty.

Rożanski Konrad.
 Walaszyński Alexander.
 Żelkowski Maxymilian.
 Zdziarski Woyciech. *

Godni Promocyi.

Alkiewicz Józef.
 Brzezinski Adam. *
 Boduszyński Augustyn. *
 Biechoński Woyciech,
 Bobrowicz Jan.
 Budzyński Józef.
 Dąbski Maxymilian.
 Dudrewicz Felix. *
 Ekielski Alexander.
 Filling Kazimierz. *
 Fröelich Antoni.
 Felix Jan.
 Gnutkiewicz Paweł.
 Kotkowski Fryderyk.
 Kossakowski Antoni.
 Kulczycki Ignacy.
 Kawecki Ludwik.
 Kwapiszewski Tadeusz.
 Korczyński Karol.
 Koisiewicz Jan.
 Kłossowski Ignacy.
 Kulesza Józef.

Kotowski Erazm.
 Linhard Karol.
 Lepold Felix.
 Lewandowski Antoni.
 Linowski Kazimierz.
 Lubowiecki Jan.
 Mutnański Franciszek.
 Mianowski Eustachi.
 Malczewski Wilhelm.
 Morbitzer Antoni.
 Mikułowski Franciszek.
 Okański Michał.
 Orłowski Onufry.
 Osikowski Augustyn.
 Pruchnicki Wincenty.
 Pawłowski Wincenty. *
 Przybylski Józef.
 Podolski Józef.
 Podolski Antoni.
 Piegłowski Józef.
 Prauz Franciszek.

Przyłęcki Wyciech.
 Rożański Michał.
 Reichesdoerfer Jan.
 Rutkowski Ignacy.
 Stanowski Józef.
 Syktowski Karol.
 Szabelski Wyciech.
 Sachalski Ludwik. *
 Sadowski Wyciech.
 Steczkowski Jan. *
 Tarchał Mateusz.

Trzeciecki Jan.
 Warszawiewicz Konstanty. *
 Wolf Samuel.
 Woycikowski Maciej. *
 Wislicki Jozefat.
 Wielogłowski Józef.
 Wielowieyski Henryk.
 Zapalski Alexander.
 Zbroja Grzegorz.
 Zębaciński Szymon.

Z K L A S S Y V.

Odbierają Nagrody.

Leszczyński Jan.
 Mistalski Józef.
 Szyszkowski Antoni.

Smaczniński Wincenty. *
 Wierciński Maxym. *
 Wysocki Stanisław.

Godni Nagrody.

Horodyjski Emil. *
 Kępiński Ignacy.
 Russocki Kwiryn.

Stępkowski Walenty.
 Tomkiewicz Apollo.
 Wilski Leonard. *

Godni Pochwały i Promocyi.

Brzeziński Teofil.
 Bogusławski Stanisław.

Dzianotty Józef.
 Fröelich Jan.

Gawroński Wilhelm.
Rekiert Antoni.
Wolski Roman.

Gudrayczyk Jacek. *
Kulczycki Karol.

Godni Promocyi.

Bartoszewski Józef.
Borkiewicz Honorat.
Borkiewicz Ludwik.
Bieliński Henryk.
Borkowski Xawery.
Cieszkowski Józef.
Czech Stanisław.
Czaputowicz Andrzej.
Ekielski Eustachy.
Garczyński Ignacy.
Gołemberski Adam.
Głowacki Jan.
Garszyński Stanisław.
Gostkowski Franciszek.
Grodzicki Filip.
Kiełtycki Woyciech.
Kopczyński Ignacy.
Kotkowski Marcelli.

Laskowski Roch.
Mohr Michał.
Miszewski Juliusz.
Matczyński Stanisław.
Masalski Konstanty.
Ostrzeszowiec Henryk.
Placer Józef.
Płocki Karol.
Poniński Napoleon.
Raczyński Teofil.
Stępkowski Michał.
Skulimowski Gregorz.
Sadowski Leopold.
Tymieniecki Felix.
Winiarski Wincenty.
Wawrzyniecki Woyciech.
Zdziarski Teofil. *
Żarski Walery.

Z K L A S S Y VI.

Odbierają Nagrody.

Baranowski Ian.

Bogucki Jan.

Krauz Antoni.

Szpor Ignacy.

Wozniakowski Michał.

Żelinski Marcyan.

Godni Nagrody.

Burzyński Teodor.

Boniecki Antoni.

Girtler Kazimierz.

Koysiewicz Ferdynand.

Miernowski Piotr.

Rogoziński Jacek.

Sławianowski Jan. *

Sosnowski Kazimierz.

Więclawski Dominik. *

Godni Pochwały szczególnie z dobrych obyczajów.

Bielecki Paweł.

Borowski Wacław.

Dutkowski Antoni.

Kosicki Baltazar. *

Karwacki Adam.

Lorenski Wincenty.

Majewski Jacek.

Michalczewski Maxymilian.

Piotrowski Tadeusz.

Strzembosz Kasper.

Syktowski Kazimierz.

Wozniakowski Dawid.

Wieczorkowski Józef.

Waligórski Leonard.

Żwierkowski Paweł. *

Zaremba Józef.

Semita certo

Tranquilla per virtutem patet unica vitae.

JUVENALIS.

Każdy człowiek z natury pragnie być wolnym od smutku, zmartwień, cierpień i dolegliwości; pragnie doświadczać przyjemnych uczuć; wewnętrznego ukontentowania i spokojności, każdy pragnie być szczęśliwym. Szczęśliwość jednak różnie sobie ludzie wystawiają, jedni na posiadaniu wysokich godności, inni szuka ją ić w posiadaniu wielkich dóbr i tego wszystkiego, cokolwiek do swobodnego i wygodnego życia należy. Lecz prawdziwa szczęśliwość człowieka zależy na spokojności Duszy, jest ona skutkiem jego własnej samodzielności. Iakkolwiek ludzie się w zdaniach swoich różnią, w tem jednak, że *cnota* jest źródłem prawdziwej szczęśliwości, wszyscy i po wszystkie czasy zdrowego rozumu używający iednomyślnie się zgadzają. Chcąc więc być szczęśliwym, potrzeba być cnotliwym, aby zaś stać się cnotliwym, wiedzieć należy co jest *Cnota*? —

Żadne podobno zdanie nie jest powszechniejsze między ludźmi iak to „że bez *Cnoty* nie można się stać uczestnikiem prawdziwej szczęśliwości“ codzienne atoli doświadczenie przekonywa nas, że nader szczupła klasa ludzi ma prawdziwe wyobrażenie o *Cnocie*. Są, którzy utrzymują, że *Cnota* jest darem nieba, i iedynie niektórym ludziom iako szczególniejszy przywilej natury udzielona: inni twierdzą, że tylko do niektórych stanów szczególnych w społeczności wykonywanie *Cnoty* jest

przylączone, że, aby zasłużyć na imię *cnotliwego*, potrzeba walczyć z nader wielkimi trudnościami, przebywać największe niebezpieczeństwa i. t. p. — a tem samem podług nich człowiek, który sobie spokojny zawód życia obiera, nie może się stać uczestnikiem *Cnoty*!!! Inni ieszcze otwarciéy mówią, że *Cnota* iest to coś nadnaturalnego, co my tylko czuć, lecz ani pojąć ani wyrazić nie zdołamy: Niedorzeczne te zdania, czyli raczéy marzenia są skutkiem ciemnoty lub przewrotności ludzkiéy. Nie wszyscy bowiem mają sposobność do należytego rozwinięcia władz umysłowych, wielu zbywa na ochocie i wytrwałości w pokonywaniu zawał i trudności do coraz wyższego doskonalenia się przyłączonych, a naywięcéy podobno iest takich, którzy ustawicznemi sumnienia wyrzutami dręczeni, szukaia nieiako ulgi w tem, iż nie można mieć iasnéy i dokładnéy definicyi *Cnoty*!!! Ludzie zdrowego rozumu używaiący (którym interes osobisty, iakie mają wyobrażenie o Cnocie, otwarcie wyznać nie wzbrania,) lubo w definicyi co do użycia wyrazów czasem się różnią, lecz co do istoty rzeczy i w skutkach na czem prawdziwa *Cnota* zależy? zawsze są i byli iednego zdania. Wszyscy Filozofowie każdego wieku *Cnotę* za naywyższe dobro poczytuia. Podług Dyona *Cnota* czyni człowieka podobnym Bogu, podług Plutarcha godnym nieśmiertelności. Pytagoras mieni ją panią i matką wszelkicy doskonałości i iedną rozdawczyną prawdziwéy sławy. Antystenes nauczał, że *Cnota* iest źródłem prawdziwéy szczęśliwości. Podług Laktancyusza *Cnota* iest nałogiem woli rządzoney przez rozum, iest to iedyne dobro podług niego, które rzeczywiście posiadamy. Poznieysi Filozofowie, definiia *Cnotę* „że iest ciąglem usiłowaniem zbliżania woli swoiéy do woli świętéy, acz w nieskończonéy odległości“ *Cnotliwym* więc, podług nich, iest

ten człowiek, który nieprzestannie usiłuje stawać się tak dobrym, iakim być powinien. Wszystkie te definicje, lubo zewnętrzną postacią więcéy lub mniéy od siebie różne, w istocie atoli rzeczy są z sobą zgodne, bo z rozumu, który żadnéj sprzeczności w sobie nie ma, czerpane: do zrozumienia ich iednak dokładnego i potrzebnego zastosowania potrzeba należytey rożwagi i długiey wprawy umysłu. — Szczerą chęcią upowszechnienia większego zności *Cnoty* i prawdziwego o niéy wyobrażenia powodowany, przedsięwziąłem w niniejszéy mowie nie młaiąc się z prawdą, więcéy zrozumiałe o Cnocie przemówić, to iest tak, abym, ieżeli nie od wszystkich, przynajmniey od tych był rozumianym, którzy aczkolwiek niżsi byđ w oświeceniu umysłu mogą iuż to dla braku potrzebnéy nauki, iuż przez nieudolność wieku, równe iednak mają prawo do szczęśliwości, równe przeto prawo i obowiązek do *Cnoty* iak i nayuczeńsi z Filozofów. —

Człowiek przyszedłszy do używania rozumu im więcéy i daléy postępuje w doskonaleniu siebie samego, tem iasniey poznaie i tem mocniey się przekonywa, że z natury do społecznego z innemi równemi sobie istotami życia iest stworzonym, i że *Wszechmocny Twórca* wszech rzeczy oznaczył pewne iednostajne i niezienne prawidła, podług których wszyscy ludzie w społeczności żyjący wszędzie i zawsze postępować i działać powinni dla dopięcia oznaczonego im celu. Przekonywa się daléy, że społeczność nie tylko nie dopięłaby zamierzonego sobie celu, ale nawet stałaby się nie mogła bez wspierania i wspomagania się członków iey nawzaiem. Potrzeba wzajemnéy pomocy rodzi między ludźmi różne stosunki, a tych zachowanie obowiązkiem zowiemy. Wszystkie obowiązki (w tem znaczeniu wzięte), które

człowiek jako istota rozumna i w społeczności z równemi sobie istotami żyjąca, wykonywać winien, w trojakim względzie uważać można: obowiązki względem Boga, siebie samego i innych ludzi; bo wszystkie działania i czynności, które człowiek przedsiębrać może, ściągaia się albo do tego co człowiek winien Bogu, albo sobie samemu, albo nakoniec do tego, co winien czynić dla innych ludzi. I tak żyć według ustaw religii, oddawać winną cześć *Wszchemocnemu* Twórey natury, iest obowiązkiem względem Boga: zachowywać się przy czerstwym zdrowiu ciała, spokojności umysłu, doskonalić się coraz więcej w potrzebnych umiejętnościach dla rozpoznania prawdy od fałszu i. t. d. iest obowiązkiem względem siebie samego: oddawać innym ludziom cośny im winni, świadczyć im, do czegośny się zobowiązali, wspierać ich radą i majątkiem według możności w razie potrzeby i. t. p. iest obowiązkiem względem innych. Im więcej się człowiek doskonali, tem lepiej i gruntowniej poznać stosunki, w których z innemi ludźmi żyje i żyć powinien, i tem mocniej przekonywa się o konieczny i nieuchronny potrzebie pełnienia obowiązków, które z tychże stosunków dla niego wynikają. Nie wszyscy wprawdzie obdarzeni iesteśmy z natury równemi zdolnościami umysłu, ale na potrzebny zdatności do należytego zrozumienia i gruntownego poznania obowiązków stanu swego nikomu nie zbywa. „Szczere i stałe usiłowanie w wykonywaniu wszystkich swoich obowiązków, względem Boga, siebie samego i innych ludzi, stanowi prawdziwą *Cnotę*. Definicya ta *Cnoty*, nie ma może cechy takię doskonałości w względzie naukowym; iak już wyżej przywiedziona, ale iest dla każdego zdrowy rozsądek posiadającego dostępną i zrozumianą.

Tym sposobem definicya *Cnoty* przestaie być tajemnicą dla
najliczniejszy ale cale nieświadomy głębokich badań metafizycznych klasy ludzi; przestaie ona być przywilejem samych tylko w wysokich spekulacjach umysłu zatopionych mędrców. Ta tylko może być najwyższa ustawa rozumu, na tem cała moralność człowieka zależy; bo tym tylko sposobem stawać się możemy doskonalszymi, na téj drodze postępując zbliżamy się do zamierzonego celu, który nam odwieczny TWORCA natury odznaczył, a przykładając się do uszczęśliwienia innych nam równych istot, stajemy się uczestnikami prawdziwej szczęśliwości. Lecz dla człowieka, istoty nie czysto rozumowej ale zmysłowo-rozumowej, nie iesel dosyć poznać najwyższą ustawę moralności, ale powinien także obeznać się z szrodkami, które nayskuteczniej do wykonania takowej prowadzą. W ciągu całego życia wystawiony iesel człowiek na walkę rozumu z namiętnościami, które z układu ciała iego i mechanizmu zwierzęcego początek swój biorą. Rozum, który nie nad naturę, rzeczy rozkazywać nam nie może, nie wymaga po nas zupełnego przytłumienia i zniszczenia namiętności, żąda on tylko abyśmy ie pod rząd iego poddawali; bo przez ciągle i wytrwałe usiłowanie tylko rozum w walce z namiętnościami zwycięstwo odnieść może, zwycięstwo to rodzi harmonijną zgodę człowieka z samym sobą, a ta prawdziwą mądrość i godność iego. —

Młodzi szkolna! do Ciebie szczególniej zwracam mowę moją. Po krotkim wypoczynku potrzebnym do nabrania nowych sił do coraz wyższego doskonalenia się, rozpoczynasz dziś nowy zawód naukowy, który aby tém pewniej celowi swemu odpowiedział, pomnieycie, że *Cnota* stanowi istotną wartość i znacność człowieka, i że ona tylko iesel źródłem prawdziwej szczęśliwości

wości iego. — Każdy z was pragnie być szczęśliwym, więc każdy powinien usiłować stać się cnotliwym, Cnota będąc szczerem i stałym usiłowaniem wykonywania wszystkich swoich obowiązków, jest dostępną dla ludzi każdego stanu, każdego wieku. Wstępując do świątyni Nauk zaraz na pierwszym wstępie słyszeliście wskazane wam obowiązki, które iako uczniowie pełnić winniście. Ciągła i usilna pilność w wykonywaniu tego wszystkiego, cokolwiek wam Przełożeni i Nauczyciele polecą, czynić was będzie coraz doskonalszymi, coraz więcej pracowitymi. Nie wszyscy może z równą łatwością obeymować będziecie wykładane wam przedmioty naukowe, lecz to bynajmniej was od dalszych usiłowań zrażać nie powinno, bo stała i wytrwała praca wszystkie zawady uprzątnąć i zachodzące trudności pokonać zdołacie. Im dalej i wyżej w Naukach postępować będziecie, tem jaśniej obowiązki wasze poznawać i więcej powodów do ścisłego pełnienia onych znajdować będziecie.

Przez ciągłe wykonywanie obowiązków szkolnych, nabędziecie nałogu pracowitości, wytrwałości, posłuszeństwa prawu i Zwierzchności, tym tylko sposobem stawać się będziecie coraz użyteczniejszymi członkami społeczności, tak postępując uścisicie nadzieie, które w was rodzice, krewni, przyjaciele, Ojczyzna i cały ogół społeczności ludzkiej pokłada, tak postępując zasłuzycie na imię cnotliwych, przez Cnotę uszczęśliwiając siebie samych przyłożycie się do uszczęśliwienia wszystkich innych w społeczności z wami żyjących. —

M. Tyrczowski.
